

RONJA RØVERDATTER

AF ASTRID LINDGREN
DRAMATISERET AF STAFFAN GÖTESTAM



2022/2023
UNDERVISNINGSMATERIALE DANSKFAGET
MÅLGRUPPE 4. - 6. KLASSE

OT
ODENSE
TEATER

INDHOLDS- FORTEGNELSE

1. INDLEDNING	3
2. RONJA RØVERDATTER	4
3. OM HISTORIEN.....	5
4. LÆRERVEJLEDNING.....	6
5. LÆS RONJA RØVERDATTER.....	9
5A. LÆS OG OPLEV.....	10
5B. BESKRIV RONJA.....	14
5C. BYG MATTISBORGEN.....	15
6. FØR FORESTILLINGEN	16
6A. SKRIV OG FORSTÅ.....	17
6B. MANUSKRIFTET ER VÆK.....	19
6C. MANUSKRIFTFORFATTER FOR EN TIME	20
7. UDDRAG FRA MANUSKRIFTET	21
8. I TEATRET	24
8A. LYD PÅ RONJA RØVERDATTER OG ODENSE TEATER.....	25
8B. STYR PÅ ROMAN OG FORESTILLING.....	26
9. EFTER FORESTILLINGEN	27
9A. LITTERATURSAMTALE.....	28
9B. SKRIV BREV SOM SKALDE-PER	29
10. LEKTIONSOVERSIGT.....	30
11. SKOLER OG UNGDOMSUDDANNELSER I ODENSE TEATER.....	33

UNDERVISNINGSMATERIALERNE TIL RONJA RØVERDATTER ER SKREVET AF

LOUISE DUUS SKOVBJERG (CFU) dansk indskoling
 MARIE ELMEGAARD PEDERSEN (CFU) dansk mellemtrinnet
 KAREN JETTE ANDERSEN (Skolekontakten Odense Teater)
 RIKKE KLOKKER GRØNNING (Skolekontakten Odense Teater)
 LINE HEDE SIMONSEN (Skolekoordinator, Odense Teater)

Odense Teaters Skolekontakt består af lærerrepræsentanter for forskellige områder indenfor skoler og gymnasiale uddannelser. Skolekontakten vejleder Odense Teater i arbejdet med skoler, uddannelsesinstitutioner og unge i teatret.

1

INDLEDNING

Det er nat i Mattis skoven. Over Mattisborgen flyver skovheksene og skriger. Lovis er ved at føde. Mattis går uroligt frem og tilbage, mens han skuler ondt op mod skovheksene. Sådan indledes teaterforestillingen om Ronja Røverdatter.

Ingen forestilling, uden inspiration til undervisning før, under og efter forestillingen. Odense Teater tilbyder i samarbejde med CFU UCL ideer til, hvordan der kan arbejdes med forestillingen i mellemtrinnet danskundervisning.

Dette undervisningsmateriale er skabt til dansk på mellemtrinnet og vi håber, at du som lærer finder inspiration og vejledning til at arbejde med Ronja Røverdatter før, under og efter besøget på Odense Teater.

FYRAFTENSARRANGEMENT FOR UNDERVISERE
Gå ikke glip af fyraftensarrangementet for undervisere om Ronja Røverdatter tirsdag 20. oktober 2020. Læs mere om arrangementet på side 33 og tilmeld dig på www.odenseteater.dk/skoler

God fornøjelse med Ronja Røverdatter

PRAKTISK INFORMATION OM RONJA RØVERDATTER PÅ ODENSE TEATER

Ronja Røverdatter spiller som skoleforestilling kl. 10.00 og kl. 13.00 15., 22. og 29. november 2022 og som aftenforestilling fra 10. nov. - 23. dec. 2022

STORE SCENE / ODENSE TEATER,
Jernbanegade 21, Odense C

Har du spørgsmål omkring forestillingen, undervisningsmaterialet, skuespillermøder eller andet er du velkommen til at kontakte skolekoordinator Line Simonsen på line@odenseteater.dk eller på tlf. 29343339

MÅLGRUPPE
1. - 6. klasse

FAG
Dansk, drama, billedkunst, idræt, håndværk og design

BILLETPRIS
Skoleforestilling i dagtimerne koster 70 kr. pr. elev og 40 kr. pr. lærer.
Aftenforestilling mandag - onsdag koster 80 kr. pr. elev og 40 kr. pr. lærer.

RESERVER DINE BILLETTER
Bestil dine billetter på www.odenseteater.dk/skoler
Find den forestilling I gerne vil se og udfyld formularen. Har du spørgsmål eller brug for hjælp så kontakt os på: skoler@odenseteater.dk eller på tlf. 66120052

1

RONJA RØVERDATTER

AF ASTRID LINDGREN
DRAMATISERET AF STAFFAN GÖTESTAM

FREDE GULBRANDSEN
Iscenesættelse og koreografi

PETER FRIIS
Iscenesættelse og koreografi

CAMILLA BJØRNVAD
Scenografi og kostumedesign

NIKOLAJ BUSK
Musik

THOMAS HØG
Sangtekster

MEDVIRKENDE

LAURA SKJOLDBORG
Ronja

EMIL VEBER RASMUSSEN
Birk

ANDERS GJELLERUP KOCH
Mattis

NATALÍ VALLESPÍR SAND
Lovis

KLAUS T. SØNDERGAARD
Skalde-Per

MIKKEL BAY MORTENSEN
Borka

MARIE NØRGAARD
Undis

ØVRIGE MEDVIRKENDE

MOGENS REX
m.fl.

MUSIKERE

HAL PARFITT-MURRAY
m.fl.

3

OM HISTORIEN

På en buldrende uvejrsnat slår lynet ned i Mattisborgen, og splitter den fra kælder til tårn i et helvedesgab. Den nat fødes Ronja og Birk ind i to rivaliserende bander – Mattisrøverne og Borkarøverne.

Ronja og Birk vokser op uden at kende til hinanden, indtil de en dag står ansigt til ansigt på hver sin side af helvedesgabets. I nattens mulm og mørke har Borkarøverne nemlig besat Mattisborgens nordside for at søge tilflugt fra fogedens landsknægte. Det får Mattis til at erklære død over Borka og hans røvere.

I smug trodser Ronja og Birk deres forældre, de mødes i skoven og bliver venner. Da Ronja en dag tager Birks parti mod sin far, bliver Mattis rasende og slår hånden af sin datter. De to børn flytter ud i skoven blandt rumpenisser, skovhekse, grå-dværge og andre farlige væsner. De nyder det frie liv, indtil luften bliver kold, og vinteren melder sin ankomst. Nu er sultedøden nær, hvis ikke deres tykhovedede forældre kommer til fornuft og forstår, at deres fjendskab bliver alles undergang.

En hjertevarm iscenesættelse af Astrid Lindgrens vidunderlige klassiker om kærlighed, frygt, mod og venskab med nyskrevet musik af den prisvindende musiker og komponist, Nikolaj Busk.

4 / FORLØB FOR 4. - 6. KLASSE

LÆRERVEJLEDNING

Drama tilbyder en helt særlig æstetisk oplevelse. Her forklares ingenting, men derimod vises tilværelsens sider på ofte enten humoristisk eller tragisk vis. Lige om lidt skal du besøge Odense Teater med dine elever og se forestillingen, Ronja Røverdatter.

Ingen forestilling, uden undervisning før, under og efter forestillingen. Dette materiale tilbyder danskfaglig inspiration til et undervisningsforløb målrettet mellemtrinnet. Du kan anvende alle opgaver i den præsenterede rækkefølge eller sammensætte opgaverne afhængig af din årsplan og dine elevers danskfaglige forudsætninger og behov.

Du finder i dette materiale:

- ✓ Lærervejledning
- ✓ Gennemgang af de enkelte opgaver formuleret målrettet eleverne
- ✓ En samlet oversigt over opgaverne fordelt på lektioner
- ✓ Kopiark lige til at tage med ind i undervisningen

FORMÅL

Undervisningsmaterialet er i fire dele, hvor der skiftevis er fokus på læsning, fortolkning og fremstilling, der understøtter elevernes arbejde med romanen og forestillingens budskab - før, under og efter forestillingen.

Formålet med undervisningsmaterialet er, at give eleverne mulighed for at opleve og undersøge Astrid Lindgrens fortælling om Ronja Røverdatter og dem selv gennem en dramatisering af romanen. I litteraturen udfoldes og mærkes livet, og det vil for mange danskklærere være det, der legitimerer arbejdet med læsning, fortolkning og fremstilling af især skønlitterære tekster som prosa og drama.

Formålet med undervisningsforløbet er at opfylde kompetencemålet for læsning, fremstilling og

fortolkning efter 6. klasses trin:

- ✓ Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge
- ✓ Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer
- ✓ Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster

ASTRID LINDGREN I DANSKFAGET

Astrid Lindgrens værker tilhører den fælles nordiske kanon af ældre litteratur, der til stadighed genudgives, filmatiseres og spilles som teater. Astrid Lindgrens udgivelse Ronja Røverdatter fra 1981 er et af forfatterens mange eksempler på børnelitteratur, der stadig læses og ikke mindst læses på mellemtrinnet.

Samtidig er Ronja Røverdatter en historisk tekst. Den knytter sig til datidens opfattelse af litteratur og barndom. Astrid Lindgren blev i sin samtid stærkt kritiseret for at skrive barnlige karakterer frem, som ikke repræsenterede datidens idealer, men derimod var frie, antiautoritære og ikke mindst humoristiske barnekarakterer. Måske finder vi sådan en barnekarakter i Ronja Røverdatter; fri, antiautoritær og humoristisk.

En anden tendens sås i megen af Lindgrens litteratur; forældrene. Måske ses der i Ronja Røverdatter 1970'ernes børnelitterære tendenser; fortællingen om selvoptagne og egoistiske forældre, der kun har blik for deres egne behov. Ronja får en storslået start på livet – med fuld tordenskrald og hekseskrig. I løbet af fortællingen og forestillingen foldes et frit og antiautoritært barneliv ud, der stiller spørgsmål ved de voksnes dispositioner.

UNDERVISNINGSMATERIALET

Opgaverne i undervisningsmaterialet lægger op til, at eleverne både læser uddrag af romanen, Ronja Røverdatter og uddrag af manuskriptet før forestillingen. Det er din vurdering som lærer,

hvorvidt det er muligt at læse hele romanen med din klasse. Romanen kan rekvireres via CFU UCL i analog format og som e-bog. Flere af opgaverne i dette materiale tilbydes i et pædagogisk overlay til e-bogen.

Ved læsning af hele romanen foreslås det, at der veksles mellem højtlesning, individuel læsning og makkerlæsning på mellemtrinnet. Denne vekselvirkning vil tilgode alle elevers læseniveau. Romanen er også tilgængelig via NOTA som lyd- og e-bog således, at elever med dysleksi tilbydes oplæsningsstøtte. På CFU UCL kan lånes en e-bogsudgave, hvor der også kan anvendes oplæsningsstøtte.

Opgavernes kerne består af skønlitteratur – her også i dramatiseret form. Eleverne beskæftiger sig med skønlitteratur for at opleve, forstå og erkende gennem teksten. Teksten kan give eleverne adgang til et fremmed perspektiv på verden, som kan lære eleverne om verden, andre og dem selv. Gennem mødet med fremmede stemmer og perspektiver indbydes eleverne til oplevelse, empati og erkendelse.

På Odense Teater kan du sammen med dine elever opleve Ronja Røverdatter som teater. Det betyder også, at flere af opgaverne har det formål, at eleverne lærer teatret at kende. Har du elever, der aldrig har været i teatret eller har begrænset erfaring med teatret, kan det være en fordel at fortælle dem om teatret som udtryksform. Du kan vægte, at teatret viser mere end det forklarer og her lade eleverne reflektere over, hvad det betyder.

Forud for forestillingen er der skrevet et manuskript, som i sin udformning vil være en fortolkning af romanen. På samme måde har en scenograf designet scenografi og kostumer, der er udviklet musik og kostumer og udvalgt skuespillere, som alt sammen vil være en fortolkning af universet i Ronja Røverdatter.

Opgaverne i materialet kan løses uafhængigt af teaterforestillingen, men i flere af opgaverne skal eleverne simulere, at de har forskellige roller på et teater. Det anbefales, at eleverne introduceres for begreber, der knytter sig til teatret. I materialets opgaver bruges følgende ord: scenograf, kulisser, manuskript, skuespiller, replikker, gestik, mimik, scene og kostumer.

Arbejdet med Ronja Røverdatter kan udvides til andre skønlitterære værker af samme forfatter. I Udlånssamlingen på CFU UCL er det muligt at rekvirere Brødrene Løvehjerte som analog bog og som e-bog med pædagogisk overlay. Brødrene Løvehjerte udkom i 1973 og indeholder andre, men mindst ligeså nærværende temaer for mellemtrinnet som Ronja Røverdatter. Her er det oplagt at lave en sammenligning mellem de to romaner og anvende flere af de dramatiske greb i dette undervisningsmateriale undervejs i læsningen af Brødrene Løvehjerte.

METODEVALG

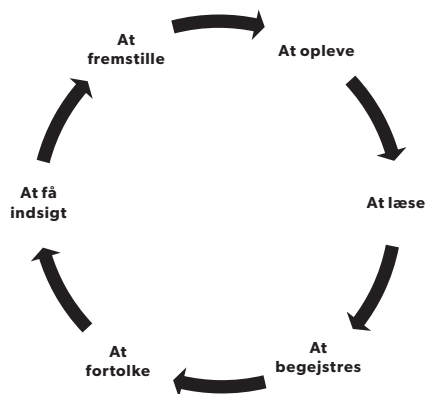
Undervisningsmaterialet er i fire dele:

1. del omhandler læsning og bearbejdning af romanen, Ronja Røverdatter. Eleverne simulerer, at de er scenografer, der skal udvikle en kulisser til forestillingen.
2. del omhandler teatret som udtryksform. Eleverne simulerer, at de er manuskriptforfattere, der skal skrive en scene i forestillingen.
3. del foregår under selve forestillingen, Ronja Røverdatter, med fokus på den æstetiske oplevelse i teatret og sammenhængen mellem roman og forestilling.
4. del foregår efter forestillingen, hvor der er fokus på elevernes fortolkning af roman og teaterforestilling samt mundtlige og skriftlige produktioner.

Hver del indledes med en kort tekst målrettet eleverne, der udpeger et fokus for de kommende lektioner samt beskriver, hvad eleverne skal undersøge og hvad de skal lære. Intentionen med disse indledninger er, at eleverne stilladseres i deres undersøgelsesorienterede arbejde med Ronja Røverdatter.

Alle opgaver i undervisningsmaterialet kan sammenfattes i en processuel model som den herunder. Der er i de fire dele fokus på, at eleverne oplever, læser, begejstres, fortolker, opnår indsigt og fremstiller i forlængelse af teaterforestillingen og romanen. Enkelte faser i modellen kan fylde mere end andre ud fra din danskfaglige og pæda-

gøjske vurdering i forhold til elevernes danskfaglige niveau og behov for danskfaglige udfordringer.



I første del skal eleverne løse tre opgaver sammen med en læsemakker. Opgaverne er formuleret, så eleverne også kan arbejde fælles på klassen eller selvstændigt. Materialet anbefaler læsemakker til særligt læsningen af romanen, fordi eleverne sammen kan støtte hinanden i læsningen og samtidig være fælles om en fantasifuld læseoplevelse.

Der er indlagt flere differentieringsmuligheder i undervisningsmaterialet. Det er muligt at differentiere i forhold til omfanget, der læses individuelt, parvis og fælles af Ronja Røverdatter inden forestillingen. Der kan i materialet vælges færre eller flere opgaver, der har fokus på de forskellige kompetenceområder, således at undervisningen vægter fortolkning mere end fremstilling.

Opgaverne er konstrueret i den ånd, at der både er æstetiske og etiske udfoldelsesmuligheder for alle elever på mellemtrinnet.

I sidste fase foregår evalueringen af forløbet i form af, at eleverne skal simulere, at de er Skalde-Per, der skriver et brev til Ronja og Birk. Formålet med sidste del i undervisningsmaterialet er en bearbejdning og videredigtning af forestillingen og skriftliggørelse af den enkelte elevs fortolkning af forestillingen. Eleverne foreholdes her forestillingen som en fortælling om udvikling fra barn til voksen.

5 / DEL 1 OPGAVER TIL ELEVERNE

LÆS RONJA RØVERDATTER

Du skal læse og lære om Ronja Røverdatter. Kender du Ronja Røverdatter? Hun bliver født en stormfuld nat, da et kæmpe tordenskrald lyder på himlen. Hun er datter af Mattis, som er røverhøvding i Mattisskoven. Familien bor på Mattisborgen, men en dag møder Ronja, Birk. Når du læser bogen, Ronja Røverdatter, er det især de to hovedpersoner, Ronja og Birks tanker og følelser samt Mattisskoven, som du skal gøre dig forestillinger om.

Romanen, Ronja Røverdatter, er lavet om til en teaterforestilling. Du skal i særligt sidste opgave forestille dig, at du er scenograf. En scenograf får ideer til, hvordan kulisser og scene skal se ud i et teaterstykke.

HVAD SKAL DU UNDERSØGE?

- ✓ Hvordan en roman fra 1981 kan fortælle om menneskers tanker og følelser? Hvordan en fortælling kan tage afsæt i skoven?

HVAD SKAL DU LÆRE?

- ✓ At bruge hovedpersonen og skoven som et værktøj til at læse fire dele af romanen, Ronja Røverdatter af Astrid Lindgren
- ✓ At forstå hvordan en forfatter kan bruge fantasi og sprog til at fortælle om to børns tanker og følelser for hinanden og for deres familier

5A

LÆS OG OPLEV

Du skal læse fire uddrag af romanen sammen med din læsemakker og få overblik over fortællingen om Ronja Røverdatter, inden du skal se teaterstykket.

DU SKAL BRUGE

- / En læsemakker
- / Romanen, Ronja Røverdatter (evt. et uddrag)
- / Skema
- / Blyant

KLAR PARAT START

Læs de fire uddrag:

- / Side 9-17 (Ronjas fødsel og første møde med Mattisskoven)
- / Side 96-108 (Ronja og Birks afsked med deres forældre)
- / Side 137-144 (Malkning af Liv)
- / Side 184-191 (Skalde-Pers død og Ronja og Birks forårsudflytning)

HUSK

I disse fire uddrag møder du Ronja. Du får et indblik i hendes liv sammen med sine forældre på Mattisborgen og hendes liv sammen med Birk i Mattisskoven.

De fire uddrag kan læses på mange forskellige måder. Du kan læse højt for din læsemakker. Din læsemakker kan læse højt for dig. Du kan læse højt for hele klassen. Du kan også læse inde i dig selv. Det er din lærer, der fortæller, hvordan du og klassen skal læse de fire uddrag.

Du kan bruge kopiarket på næste side som en hjælp i læsningen.

Dette skema kan du bruge, når du skal læse de fire uddrag af romanen, Ronja Røverdatter. Du skriver kapitelnummer, ord du henter fra teksten samt tre sætninger om kapitlet. Opgaverne i skemaet hjælper med, at du bedre kan huske romanen.

Kapitel	Skriv huskeord fra kapitlet	Skriv tre sætninger om kapitlet

5B

BESKRIVELSE AF RONJA

Du har læst de to første uddrag og skal du stoppe op sammen med din læsemakker. I skal undersøge Ronjas udseende, handlinger, tanker og følelser.

DU SKAL BRUGE

- / Læsemakker
- / De næste 2 sider
- / Blyant

KLAR PARAT START

I har læst de to første uddrag og fået en idé om, hvad der sker i fortællingen om Ronja Røverdatter og hendes god ven, Birk. På de næste to sider finder I et billede af Ronja. Skriv stikord på arket; hvilke tanker får I om Ronja, når I læser om hende.

HUSK

I undersøger Ronjas udseende, handlinger, tanker og følelser på to måder. Derfor skal I sætte jeres stikord i system:

- / På venstre side skriver I ord, der kendetegner Ronjas udseende og handlinger (ydre personkarakteristik)
- / På højre side skriver du ord, der kendetegner Ronjas tanker og følelser (indre personkarakteristik)



<p>Hvordan ser Ronja ud?</p>	<p>Hvad gør Ronja</p>
<p>Hvad føler Ronja?</p>	<p>Hvad tænker Ronja?</p>

5C

BYG MATTISSKOVEN

Du har læst de to sidste uddrag af Ronja Røverdatter og skal løse en opgave sammen med din læsemakker. I skal undersøge skovens betydning for Ronja, Birk og deres familier.

DU SKAL BRUGE

- / Læsemakker
- / Genbrugspapir og et stk. karton som scene
- / Saks, lim og blyant

KLAR PARAT START

I skal forestille jer, at I er scenografer. En scenograf får ideen til, hvordan en kulisse i et teaterstykke skal se ud. I skal bygge en kulisse, som I tror, at den ser ud, da Ronja og Birk første gang flytter ud i Mattisskoven.

HUSK

Den måde, I designer skoven på, fortæller alle omkring dig, hvordan du opfatter skoven i romanen. Er det en stor eller lille skov? Er den uhyggelig, smuk eller noget helt tredje? Kan man finde noget at spise eller er træerne helt nøgne?

Når I har bygget kulissen, skal I præsentere den for klassen. I skal forklare klassen, hvorfor I lavet en kulisse af Mattisskoven, som I har. Du skal sammen med din læsemakker sætte ord på, hvad Mattisskoven betyder for Ronja og Birk. Måske overvejer du samtidig, hvad skoven betyder for dig.



Ronja Røverdatter skal spille på Odense Teaters Store Scene, hvor der er plads til 483 tilskuere.

6 / DEL 2 OPGAVER TIL ELEVERNE

FØR FORESTILLINGEN

Du skal lære mere om Ronja Røverdatter. Hvorfor bliver Ronja venner med Birk? Hvorfor flytter de ud i skoven? Hvorfor bliver de ikke boende med deres forældre? Du skal lære mere om teatret. Før en forestilling, har en manuskriptforfatter skrevet manuskriptet til forestillingen. Du skal selv prøve kræfter med at skrive en del af manuskriptet til Ronja Røverdatter.

HVAD SKAL DU UNDERSØGE?

- ✓ Hvorfor flytter Ronja og Birk ud i Mattisskoven?
- ✓ Hvordan bliver en roman til et teaterstykke?

HVAD SKAL DU LÆRE?

- ✓ At læse på linjerne, mellem linjerne og bag om linjerne i romanen
- ✓ At forstå hvorfor en manuskriptforfatter er nødt til at skrive et manuskript inden en teaterforestilling.

6A

SKRIV OG FORSTÅ

Du har læst uddrag af eller hele Ronja Røverdatter og skal vælge mellem tre skriveopgaver. Undervejs i din skrivning, undersøger du forfatteren, Astrid Lindgren, og dit eget syn på tre karakterer i romanen; Ronja, Rumpenisserne og Ronjas far, Mattis.

DU SKAL BRUGE

- / Computer eller iPad
- / Fantasi

KLAR PARAT START

Skriv en af følgende opgaver:

A)

Forestil dig, at du er Ronja, der (inden hun flytter i skoven med Birk) skriver et afskedsbrev til sine forældre.

Du skal i dit brev:

- / Starte med "Kære far og mor"
- / Skrive tre begrundelser for, hvorfor du flytter i skoven med Birk
- / Fortælle, hvad Birk betyder for dig
- / Afslutte brevet med "Kærlig hilsen Ronja"
- / Layoute din tekst som et brev

B)

Forestil dig, at du er en rumpenisse, der skriver overlevelsesopskriften til, hvordan man klarer sig i Mattiskoven.

Du skal i din opskrift:

- / Starte med en fantasifuld overskrift
- / Lave minimum 6 punkter i din opskrift
- / Bruge udsagnsord/verber i bydeform
- / Layoute din tekst som en opskrift

C)

Forestil dig, at du er Mattis, der skriver et afskedsbrev til Ronja.

Du skal i dit brev:

- / Starte med "Hej Ronja"
- / Fortælle, hvad Ronja betyder for dig
- / Fortælle, hvad Birk betyder for dig
- / Afslutte brevet med "Kærlig hilsen far"
- / Layoute din tekst som et brev

HUSK

Hvad tænker du om Ronja, Rumpenisser og Mattis, Ronajs far? Er det tydeligt i dit brev, hvad du egentlig tænker om én af disse karakterer i Ronja Røverdatter?

Måske har du bemærket, at der er forskel på sproget i brevet, når Ronja skriver til sin far i forhold til, hvis Ronjas far skriver til Ronja. Når vi skriver, så overvejer vi, hvem der er vores modtager i forhold til det indhold og det sprog, vi har i vores tekst. Når du skriver din tekst, skal du stoppe op undervejs og gennemlæse din tekst. Du skal gennemlæse din tekst for at opdage, om du mangler at besvare opgaven og om du har sproglige fejl. Når du er færdig med teksten, læser du den højt for dig selv.

6B

MANUSKRIFTET ER VÆK

Manuskriptet til forestillingen, Ronja Røverdatter på Odense Teater er blevet væk. Skuespillerne er blevet syge. Du skal sammen med dine klassekammerater hjælpe teatret.

Du skal gå sammen med tre klassekammerater og genlæse side 184-186 i romanen og bagefter spille disse tre sider.

DU SKAL BRUGE

- / Romanen, Ronja Røverdatter side 184-186
- / Tre klassekammerater

KLAR PARAT START

Læs uddraget af romanen højt i gruppen. Fordel herefter følgende roller mellem jer:

- / Hvem spiller Ronja?
- / Hvem spiller Lovis?
- / Hvem spiller Mattis?
- / Hvem spiller Skalde-Per?

I skal nu spille de tre sider i bogen som et teaterstykke. I må ikke forberede jer på forhånd. Spring ud i øvelsen og spil scenen.

Bagefter samler I op fælles på klassen. I genspiller jeres del af teaterstykket for hinanden.

HUSK

Tillykke – I har nu prøvet at improvisere.

Kan du mærke, at det er svært at spille en roman, når der ikke er et manuskript? Har du opdaget, at der er mange forskellige måder at spille de samme tre sider af romanen på? Nogle grupper vil lægge meget vægt på Ronjas tale og handlinger, andre vil vægte noget helt andet ved Ronja eller en af de andre karakterer.

Når man laver teater på baggrund af en roman, så er der mange veje at gå. Samtidig er der elementer af en roman, som fungerer godt i selve romanen, men nødvendigvis ikke på et teater. Alt dette skal manuskriptforfatteren og instruktøren på et teater tage sig af, når en roman bliver til et teaterstykke.

6C

MANUSKRIPTFORFATTER FOR EN TIME

Måske opdagede du i sidste opgave, at det ikke er så nemt at spille et teaterstykke, når man ikke har et manuskript. I manuskriptet står alle de replikker, som skuespillerne skal sige. Bag ethvert teaterstykke, står altid en manuskriptforfatter. Fælles på klassen skal I arbejde med et manuskript.

I SKAL BRUGE

- / Computer
- / Projektor

KLAR PARAT START

I skal forestille jer, at I er manuskriptforfattere på forestillingen, Ronja Røverdatter. I skal skrive manuskriptet til de sider, som I lige har læst og spillet (side 184–186). I skal skrive replikkerne til de fire karakterer; Ronja, Lovis, Mattis og Skalde-Per.

HUSK

Når I har skrevet manuskriptet fælles på klassen, skal I møde det manuskript, som der allerede er skrevet til forestillingen. Jeres lærer vil vise den del af manuskriptet, hvor Skalde-Per dør.

Skalde-Pers død er noget, de fleste læsere husker fra romanen, Ronja Røverdatter. Ronja og Birk er vendt hjem, Skalde-Per og familierne har savnet dem og pludselig dør Skalde-Per af alderdom. Bagefter flytter Ronja og Birk tilbage i skoven. Hvorfor tror du, at de gør det? Tal om på klassen, hvorfor forfatteren har besluttet, at Skalde-Per skal dø i fortællingen og hvorfor Ronja og Birk flytter tilbage til skoven?

Manuskriptforfatteren har valgt et bestemt fokus på historien om Ronja. Sådan er det at være manuskriptforfatter. Man må vælge, skrive og hjælpe skuespillerne på teatret til at vise i stedet for at forklare. Det gør de med replikker, som står i manuskriptet. Skuespillerne bruger også gestik og mimik.

7

UDDRAG FRA MANUSKRIPTET

SCENE 23. UDEN FOR MATTISBORGEN

Røverne og Lovis venter, ingen siger noget. Kun Skalle - Per udstøder et råb, springer mens han slår hælene sammen og slår en prut.

SKALDE - PER:

Der skal vel være en salut, når folk kommer hjem?

Så bryder Mattis ud i en glad latter, og alle griner med. Lovis omfavner Mattis og Ronja. Der er stor glæde. Skalle - Per falder sammen af udmattelse, og Mattis løfter ham op.

MATTIS:

Skalle - Per, nok er du sløj, men jeg er sikker på, at et vilddyrsmøde vil gøre dig rask!

LOVIS:

Et vilddyrsmøde?

MATTIS:

Ja, jeg skal møde Borka i en tvekamp, og den der vinder bliver høvding for alle røverne!

Alle kommer ind på kamppladsen. De to høvdinge gør sig klar til det store vilddyrsmøde, de "varmer" op og viser muskler.

MATTIS:

Du ser noget blåfrossen ud Borka, men jeg kan love dig, at du nok snart skal få varmen!

BORKA:

I lige måde!

De tager fat i hinanden.

MATTIS:

Det er ærgerligt, at du er sådan en skiderik, at jeg må mase dig til plukfisk!

BORKA:

Jeg er meget ked af, at jeg må smadre dit fjæs ... tænk hvis det blev grimmere.

De slås, mens de snakker.

MATTIS:

Borka...det gør mig ondt, at jeg må krølle dig så meget sammen, at Undis vil græde hver gang hun ser dig!

Det bliver et drabeligt vilddyrsmøde, men til sidst vinder Mattis. Røverdans/tvekamp.

MATTIS:

Min kære bror.... nu er vi brødre. Men glem ikke, at Mattis er den mægtigste høvding i alle bjerge og i alle skove, og at mit ord gælder over dit fra nu af!

Borka samtykker surt.

(Evt. en forbrødningssang)

MATTIS:

Borka, du skal ikke være ked af, at du tabte i dag. Den dag du og jeg ikke findes mere, så bliver det din søn, der bliver høvding, for Ronja vil ikke. Og når hun siger nej

LOVIS:

... så er det nej!

MATTIS:

Det har hun efter sin mor!

Ronja:

Tror du, at Birk vil være røverhøvding?

BORKA:

Selvfølgelig vil han det!

BIRK:

Jeg, Birk Borkasøn, sværger, at jeg aldrig vil

være røverhøvding så længe jeg lever!

Der bliver helt stille.

LOVIS:

Hvor er det dog dejligt at hvile ørene lidt, og tænke, ikke så meget som en lyd fra så mange mandfolk!

UNDIS:

Ja, det har du ret i!

BORKA:

Jeg vidste ikke at jeg havde sådan en søn!

MATTIS:

Man må vænne sig til det, man kommer ingen vegne med børn nu om dage....

BORKA:

Men det er ikke let!

MATTIS:

Nej, det er det ikke!

RONJA:

Jeg synes det ville være bedst, hvis vi holdt op med at røve!

SKALDE - PER:

Det har du helt ret i Ronja! Du er så klog. Jeg er blevet for gammel til at banke sund fornuft ind i skallen på Mattis!

MATTIS:

Holde op med at røve! Hvad har du så tænkt dig, vi skulle leve af?

SKALDE - PER:

Har du aldrig tænkt over, at der findes mennesker, som IKKE lever af at røve?

MATTIS:

Jo, men hvordan?

SKALDE - PER:

Åh jo, der er mange forskellige

Skalde - Per falder sammen. Mattis skynder sig at tage ham og bære ham til hans seng. Røverne samles højtideligt omkring lejet.

SKALDE - PER:

Det varmer mit gamle hjerte, at ingen af jer vil være røvere. Det var lettere før i tiden, men nu bliver man hængt, før man ved af det!

Røverne mumler vredt.

LOVIS:

Ti' stille!

MATTIS:

Festen er slut!

Lovis prøver at made Skalde-Per.

MATTIS:

Dit magre læs. Prøv nu at få lidt sul på kroppen!

LOVIS:

Du får varmen, hvis du spiser lidt suppe!

SKALDE-PER:

Jeg er varm, og jeg kan jo lige så godt vente her som alle andre steder!

MATTIS:

Vente på hvad?

SKALDE-PER:

Ja, prøv og gæt!

MATTIS:

Hvad fejler han?

LOVIS:

Alderdom!

MATTIS:

Det dør man vel ikke af?

LOVIS:

Jo, man gør!

MATTIS:

Skrub ad Hekkenfeldt til, det går jeg ikke med til!

Mattis lægger sig hos Skalde-Per, som klamrer sig til ham.

MATTIS:

Du maser!

SKALDE-PER:

Det er fordi jeg fryser, og du er så varm!

MATTIS:

Nåja, du kan vel godt få lidt varme, gamle mand!

Skalde-Per sover ind og Mattis farer op.

MATTIS:

HAN ER DØD!!

Skalde-Per åbner det ene øje.

SKALDE-PER:

Ikke helt, tror du ikke jeg kan sige pænt farvel, inden jeg tager afsted! Men nu, kære venner, siger jeg pænt farvel, for nu dør jeg!

Så dør han.

LILLE KLIPPE:

Ja, nu er han så død, som man kan blive!

MATTIS:

Han har altid været her, og nu er han væk!

LOVIS:

Mattis, du ved godt at ingen er her altid. Vi fødes og vi dør, sådan har det altid været!

MATTIS:

Jeg savner ham, jeg savner ham så det skær' i brystet!

LOVIS:

Ska' jeg holde om dig?

MATTIS:

Ja.... også dig Ronja!

De holder om hinanden. (Evt. sang) Skalde-Per bæres ud.

8 / DEL 3 OPGAVER TIL ELEVERNE

I TEATRET

Du skal på tur med klassen og opleve fortællingen om Ronja Røverdatter som teater. Måske har du været i teatret før. Måske er det første gang. Du skal bide mærke i alle de små detaljer på Odense Teater. Det kan være teatrets udseende, det kan være scenens udseende, skuespillernes kostumer og musik fra scenen. Og så skal du nyde Ronja Røverdatter spillet på et over 200 år gammelt teater.

HVAD SKAL DU UNDERSØGE?

- ✓ Hvorfor har Odense Teater opsat Ronja Røverdatter som et teaterstykke?
- ✓ Hvordan virker fortællingen i teaterstykket i forhold til fortællingen i romanen?

Hvad skal du lære?

- ✓ At opdage, hvilke virkemidler et teater benytter sig af til at fortælle en god historie
- ✓ At sammenligne en roman og et teaterstykke

8A

LYD PÅ RONJA RØVERDATTER OG ODENSE TEATER

Du står foran Odense Teater. Du skal producere en lydoptagelse i en gruppe sammen med tre klassekammerater, hvor I fortæller om jeres teateroplevelse.

I SKAL BRUGE

- / Mobiltelefon
- / Computer og redigeringsprogram (f.eks. Soundation på Skoletube)

KLAR PARAT START

I skal producere en lydoptagelse med jeres mobiltelefon. I står foran Odense Teater og skal beskrive bygningen foran jer. Der er mange ting at beskrive på Odense Teater, og det er kun jeres fantasi, der sætter grænser.

Kravene til jeres lydoptagelse er:

- / Den må max vare 2 minutter
- / Den skal indeholde en beskrivelse af bygningen og Stor Scene på Odense Teater
- / Den skal indeholde en vurdering af teaterstykket
- / I må gerne redigere lydoptagelsen, når I er hjemme på skolen igen og tilføje lydeffekter

HUSK

På et teater skal mobiltelefonen være slukket under hele forestillingen. Derfor kan I kun producere lydoptagelse lige før, I går ind på teatret og efter forestillingen – tilbage på skolen igen.

På www.skoletube.dk finder du et program, Soundation, til at redigere lydoptagelsen med. F.eks. kan du forstærke lyden fra vejen foran teatret. Det vil give lyttere en fornemmelse af selv at være til stede foran teatret.

8B

STYR PÅ ROMAN OG FORESTILLING

Du står foran Odense Teater. Lige om lidt skal du se forestillingen, Ronja Røverdatter. Du skal efter forestillingen udfylde et skema (kopiark 4), hvor du sammenligner roman og teaterforestilling.

DU SKAL BRUGE

- / Kopiark 4
- / Blyant

KLAR PARAT START

Du skal gøre dig tanker om ligheder og forskelle mellem romanen og teaterforestillingen, Ronja Røverdatter. Du får et skema, som du skal udfylde lige efter forestillingen på Odense Teater. Notér i skemaet, hvordan du oplever f.eks. skoven i romanen og skoven på teatret.

HUSK

Du må selvfølgelig gerne klappe, grine og græde, men koncentrer dig om forestillingen. Når du gør det, kan alle i salen og på scenen mærke det og du er med til at gøre forestillingen ekstra god!

Du må gerne medbringe dit papir og din blyant, men begge dele skal blive i tasken eller jakkelommen, indtil forestillingen er slut. Og så må du fyre løs med alle de ting, du har oplevet både i romanen og i forestillingen.

9 / DEL 4 OPGAVER TIL ELEVERNE

EFTER FORESTILLINGEN

Du har læst Ronja Røverdatter og du har arbejdet med, hvordan man skaber et teaterstykke ud af en roman. Du har i flere opgaver haft fokus på, hvad fortællingen om Ronja handler om. Nu skal du formulere romanen og teaterforestillingens budskab – altså hvad vil romanen og forestillingen fortælle os om Ronja, om børn der flytter hjemmefra, om forældre?

HVAD SKAL DU UNDERSØGE?

- / Hvorfor flytter Ronja og Birk ud i skoven til sidst i fortællingen?
- / Hvorfor er Ronja og Birk uenige med deres forældre? Oplever du, at de forstår hinanden til sidst?
- / Har du oplevet at være uenige med dine forældre og have lyst til at flytte hjemmefra?

HVAD SKAL DU LÆRE?

- / At samtale om litteratur som roman og som teaterstykke
- / At sammenligne fortællingen om Ronja Røverdatter med dit eget liv

9A / OM BLÅBÆRRIS, MOS OG BIRKETRÆER

LITTERATURSAMTALE

Du har læst uddrag af Ronja Røverdatter. Du har arbejdet med romanen på forskellige måder – alt sammen for at få en forståelse af, hvad der er på spil i Ronja og Birks liv. Nu skal du samtale om romanen og forestillingen.

DU SKAL BRUGE

- / Din stemme til at bidrage i litteratursamtalen på klassen
- / Din evne til at lytte til de andres bidrag til litteratursamtalen i klassen

KLAR PARAT START

Fælles på klassen drøfter I følgende spørgsmål:

- / Hvorfor flytter Ronja og Birk ud i skoven til sidst i fortællingen?
- / Hvorfor er Ronja og Birk uenige med deres forældre? Oplever du, at de forstår hinanden til sidst?
- / Har du oplevet at være uenige med dine forældre og have lyst til at flytte hjemmefra?

HUSK

Når du taler om en roman og et teaterstykke i dansk, så skal du både fortælle om dine oplevelser, tanker og følelser samt give eksempler fra romanen og forestillingen.

Du kan medbringe forskellige artefakter (genstande) til denne samtale. Din lærer medbringer måske også artefakter (genstande). Det kunne være illustrationer fra bogen, blåbærriis, mos og blade fra birketræer. De sætter alle en stemning for romanen og teaterforestillingen og viser, hvordan du forstår romanen og teaterforestillingen.

9B

SKRIV BREV SOM SKALDE-PER

Du har læst fire uddrag af Ronja Røverdatter. Du har arbejdet med romanen på forskellige måder – alt sammen for at få en forståelse af, hvad der er på spil i Ronja og Birks liv. Nu skal du forestille dig, at du er Skalde-Per, der ved sin død har efterladt et brev til Ronja og Birk.

DU SKAL BRUGE

✓ Computer, iPad eller blyant og papir

KLAR PARAT START

Du skal forestille dig, at du er Skalde-Per, der har efterladt et brev til Ronja og Birk. Du skal nu skrive dette brev. Dit brev må skrives i hånden eller på computer. Du skal i dit brev:

- ✓ Skrive som var du Skalde-Per (afsender)
- ✓ Skrive til Ronja og Birk (to modtagere)
- ✓ Skrive om de tanker, som du gør dig om dem, deres familie og naturen
- ✓ Anvend brevlayout

Brevet hænges op i klassen og er sidste opgave i arbejdet med romanen og teaterforestillingen. Måske er der i klassen hængt flere af jeres produktioner op i forbindelse med forløbet omkring "Ronja Røverdatter".

HUSK

Du skal sætte dig i Skalde-Pers sted, men faktisk sætter du dig også i fortællingens sted. Det lyder måske lidt mærkeligt, men ved at skrive et brev, som der faktisk ikke skrives i den oprindelige fortælling, må du sætte dig ekstra godt ind i historie og karakterernes handlinger, tanker og følelser – også i forhold til hinanden. Dit brev vil med al sandsynlighed vise, hvordan du forstår fortællingen om Ronja, Birk og deres familier.

Når du skriver din tekst, skal du stoppe op undervejs og gennemlæse din tekst. Du skal gennemlæse din tekst for at opdage, om du mangler at besvare opgavekravene og om du har sproglige fejl. Når du er færdig med teksten, læser du den højt for dig selv.

10

LEKTIONSOVERSIGT

LEKTION:	LEKTIONSBEKRIVELSE:
<p>1.-4. LEKTION</p> <p>Formålet med disse lektioner er at give eleverne et overblik over fortællingen, Ronja Røverdatter med afsæt i læsning af fire tekstuddrag samt anvendelse af læseforståelsesstrategier knyttet til hoved- og bipersoner samt miljø.</p> <p>Eleverne præsenteres undervejs for en vigtig person i en teaterforestilling, scenografen.</p>	<p>I denne del af undervisningsmaterialet er der fokus på "læsning af romanen". Eleverne skal læse fire uddrag af romanen, Ronja Røverdatter og forholde sig til bogens temaer:</p> <p>Side 9-17 (Ronjas fødsel og møde med Mattisskoven) Side 96-108 (Ronja og Birks afsked med deres forældre) Side 137-144 (Malkning af Liv) Side 184-191 (Skalde-Pers død og Ronja og Birk forårsudflytning)</p> <p>Til at understøtte elevernes læsning, kan der anvendes skemaet på kopiark 1. I opgaveformuleringerne beskrives det, at det er dig som lærer, der bestemmer strukturen for læsningen. Skal der læses højt på klassen? Læses der med læsemakker? Skal der stillelæses?</p> <p>Afhængig af tid og muligheder foreslås det, at hele romanen læses i klassen. Her kan kopiark 2 anvendes.</p> <p>Efterfølgende skal eleverne arbejde undersøgelsesorienteret med litteraturen – både i romanformat og som teaterstykke. De skal samtale om en personkarakteristik af Ronja samt give et bud på, hvilke indre billeder de skaber omkring Mattisskoven.</p> <p>I slutningen af denne del af undervisningsmaterialet, skal eleverne bruge kopiark 3 for at løse den afsluttende opgave.</p>

<p>5.-8. LEKTION Formålet med disse lektioner er, at eleverne gennem simulerede mundtlige og skriftlige produkter skærper deres fortolkning af romanen/forestillingen om Ronja Røverdatter.</p> <p>Eleverne præsenteres undervejs for to andre vigtige personer i en teaterforestilling, manuskriptforfatteren og instruktøren.</p>	<p>I denne del af undervisningsmaterialet er der fokus på "før forestillingen". Eleverne skal lave forskellige fremstillinger mundtligt og skriftligt.</p> <p>Alle opgaver i denne del af undervisningsmaterialet er formuleret som skriveordre. Det er er de, fordi det giver eleverne et stillads for deres mundtlige og skriftlige produktion. Materialet tilbyder delvist en understøttelse af selve fremstillingsprocessen frem mod et færdigt produkt.</p> <p>Eleverne tager afsæt i sidste del af romanen, hvor Skalde-Per dør. Gennem en mundtlig og skriftlig opgave fortolker eleverne scenen, hvor Skalde-Per dør. Der lægges op til en litteratursamtale efterfølgende, hvor det er vigtigt, at elevernes refleksioner over romanen og særligt den delvist triste afslutning italesættes.</p> <p>For mellemtrinnets elever kan særligt slutningen med Skalde-Pers død oplevelse voldsomt, og litteratursamtalen vil give eleverne en god forudsætning for oplevelsen af lige præcis denne scene i teatret.</p>
<p>TIL FORESTILLING Formålet med denne del af undervisningsmaterialet er, at eleverne skal forholde sig til deres umiddelbare møde med teatret og reflektere over teatret som udtryksform i forhold til en roman med illustrationer.</p>	<p>Eleverne skal med deres mobiltelefoner gruppevis lave en lydoptagelse foran Odense Teater. De skal i optagelsen beskrive deres forventninger til teatret og ikke mindst forestillingen. De skal beskrive teatrets udseende og udpege den stemning, som de rammes af, når de står foran teatret.</p> <p>Opgaverne kan tones ydermere ift. at eleverne efterfølgende bearbejder deres lydoptagelse, så det bliver et afsnit i serien, "Lyd på Ronja og Odense Teater."</p> <p>I stedet for at producere en lydoptagelse, så foreslås der en anden opgave, som giver et stillads til elevernes teateroplevelse. Her har eleverne forberedt sig hjemmefra og medbringer det udleverede skema (kopiark 4), som udfyldes umiddelbart efter forestillingen.</p>

9.-12. LEKTION

Formålet med disse lektioner er at styrke elevernes bearbejdning og videredigtning af romanen og forestillingen gennem mundtlige og skriftlige opgaver. Her særligt skriftliggørelsen af den enkelte elevs fortolkning af forestillingen. Eleverne foreholdes her forestillingen som en fortælling over udvikling fra barn til voksen.

I første opgave efter forestillingen skal eleverne have en litteratursamtale fælles på klassen. I opgaven er der foreslået forskellige spørgsmål, der understøtter en fortolkning af Ronja Røverdatter. Her foreslås det, at eleverne medbringer forskellige artefakter, der kan understøtte samtalen om den enkeltes oplevelse med romanen og forestillingen. Det kunne være:

- / Illustrationer fra bogen/fra programmet
- / TV-serie over Ronja Røverdatter (kan streames via CFU)
- / Blåbærris
- / Mos
- / Blade fra birketræer

Eleverne skal til slut i undervisningsmaterialet arbejde med en fremstillingsøvelse, hvor de skal forestille sig, at de er Skalde-Per. Skalde-Per har efterladt et brev til Ronja og Birk. I opgaveformuleringen – udformet som en skriveordre – opsættes forskellige krav til indholdet af brevet. Intentionen er, at dette indhold bærer et budskab frem for alle elever.

II

SKOLER OG UNGDOMSUDDANNELSER I ODENSE TEATER

UNDERVISNINGSMATERIALER

Du kan finde undervisningsmateriale til nogle af sæsonens forestillinger på odenseteater.dk/skoler/undervisningsmateriale.

I sæson 2022/2023 kommer der materiale til:

/Det europæiske slagtehus
(Ungdomsuddannelser)

/Valhalla
(Fra 4. klasse)

/Ronja Røverdatter
(1. - 6. klasse)

/1984
(Ungdomsuddannelser, 9. - 10. klasse)

/Den stundesløse
(Ungdomsuddannelser, 9. og 10. klasse)

/Tragiske måder at slå en kvinde ihjel på
(Ungdomsuddannelser, 9. og 10. klasse)

MØD EN SKUESPILLER

Mød en af de medvirkende skuespillere før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og om at være skuespiller. Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at have læst om stykket og eventuelt arbejdet med undervisningsmaterialet på forhånd. Skuespiller-møderne er gratis.

INTRODUKTIONER

Til visse forestillinger på udvalgte dage kan du og dine elever komme til en gratis introduktion til aftenens forestilling fra kl. 18.00 - 18.30.

For booking af skuespillermøder og introduktioner til din klasse kontakt Line Hede Simonsen på lhs@odenseteater.dk

RUNDTVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne? Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger koster 500 kr. for skoler.

For booking af rundvisning skriv til rundvisning@odenseteater.dk

TRANSPORTREFUSION

Alle skoler kan søge om at få dækket 50% af skolens transportudgifter efter en egenbetaling på 15 kr. pr. elev. Midlerne søges hos Odense Teater.

Læs nærmere på odenseteater.dk/skoler/priser-og-refusion

KONTAKT

Har du spørgsmål eller ønsker i forbindelse med et teaterbesøg kan du kontakte skolekoordinator Line Hede Simonsen på lhs@odenseteater.dk